

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Lisäsopeutustoimet ja velkaantumiskehityksen vakauttaminen

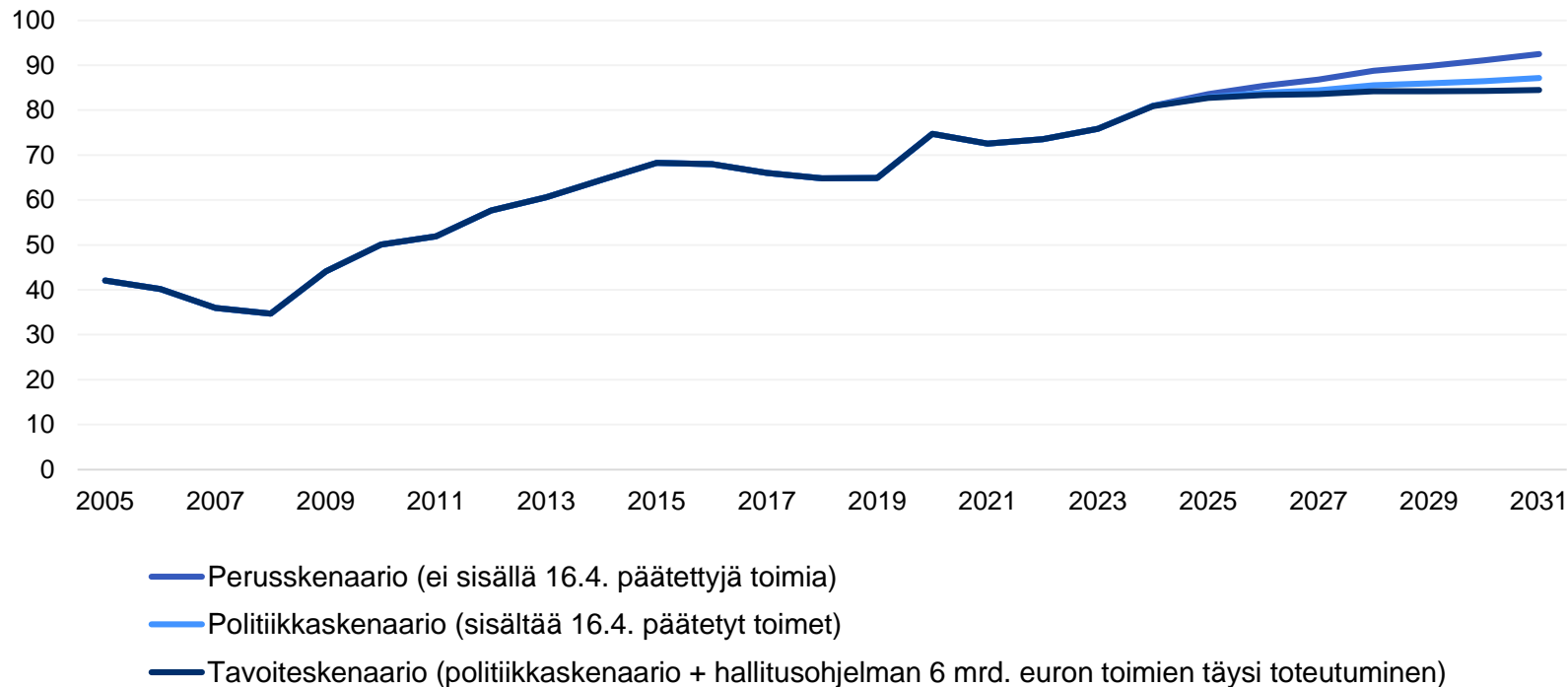
Valtiovarainministeri Riikka Purra
Hallituksen kehysriihen tiedotustilaisuus 16.4.2024

Uusien sopeutustoimien kokonaisuus

- Julkisen talouden tilannekuvan heikennyttyä hallitusohjelmassa päätetty 6 mrd. euron toimenpidekokonaisuus ei riitä varmistamaan julkisen talouden velkasuhteen vakauttamista vuoteen 2027 mennessä.
 - Myös EU:n finanssipoliittisten sääntöjen noudattaminen ja määrärahakehyksissä pysyminen edellyttävät uusia julkista taloutta vahvistavia toimia jo aiemmin päätettyjen lisäksi.
- Hallitus päättää siksi uudesta toimenpidekokonaisuudesta, joka vahvistaa julkista taloutta noin 3 mrd. eurolla vuodesta 2025 alkaen.
 - Tämä huomioiden julkisen talouden alijäämä pienenee alle 3 prosenttiin suhteessa bkt:hen vuonna 2025.
- Lisäksi hallitus on sitoutunut pitämään julkisen talouden alijäämän vuonna 2024 alle 3,5 prosentissa. Tähän liittyviä toimia tarkastellaan lisätalousarvioissa.
 - Arvonlisäverotuksen korotukset on saatava voimaan jo kuluvana vuonna.

Julkinen velka eri skenaarioissa

% suhteessa bkt:hen

Keskeisiä linjattuja kokonaisuuksia

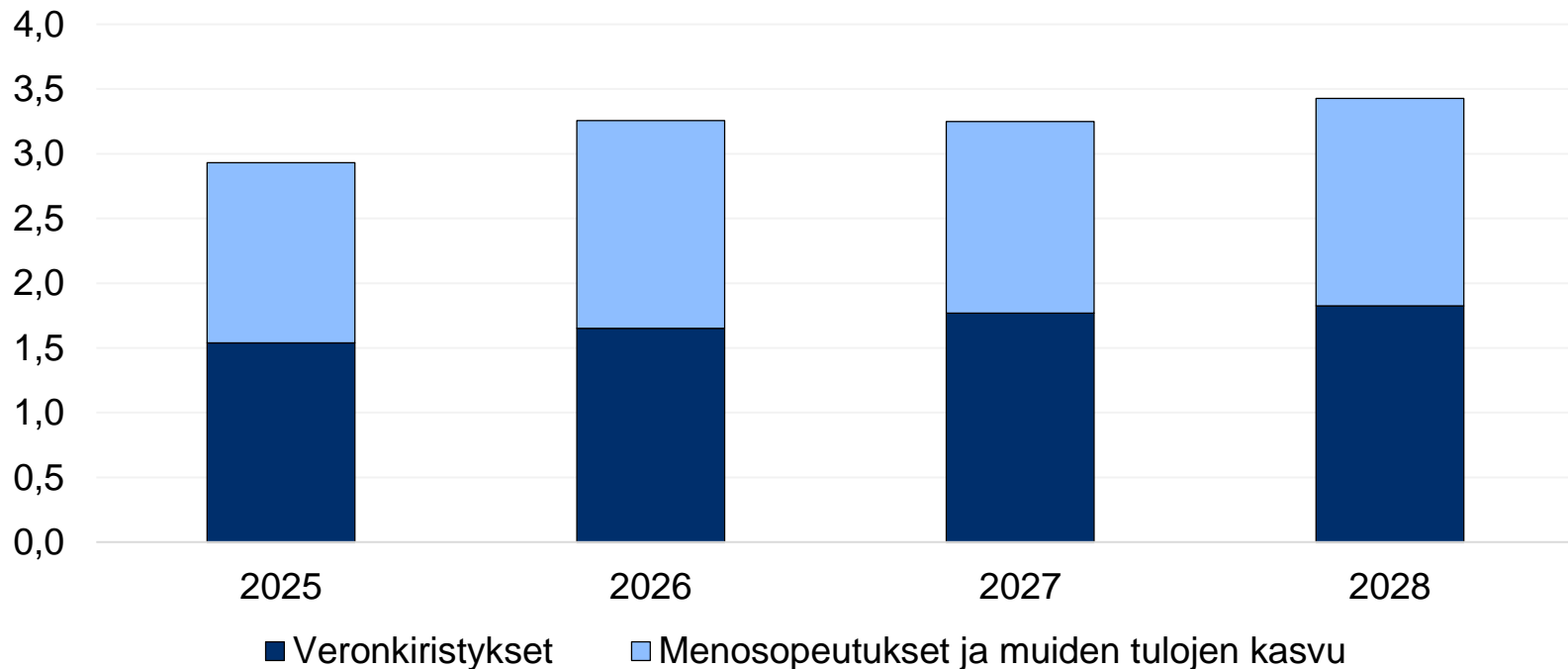
VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hallituksen toimenpiteet

- Julkisen talouden menoja supistetaan 1,6 mrd. euroa vuonna 2028.
- Verotoimien staattinen bruttovaikutus on 1,8 mrd. euroa vuonna 2028.
 - Dynaamiset vaikutukset on huomioitu, jotta päästään noin 3 miljardiin euroon.
 - Toimet hidastavat kokonaisveroasteen laskua tästä vuodesta alkaen. Vuoteen 2023 nähden kokonaisveroaste ei kiristy.
- Lisäksi lasketaan budjettivarauksia:
 - Vuosittaista lisäbudjettivarausta lasketaan 400 milj. eurosta 300 milj. euroon.
 - Vuosittaista jakamatonta varausta lasketaan – 197 / –175 / –331 milj. euroa vuosina 2025–2027.

Uudet sopeutustoimet

Staattinen bruttovaikutus koko julkiseen talouteen, mrd. euroa

Uusien sopeutustoimien kokonaisuus

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Toimintamenot ja valtionavustukset

- Valtionhallinnon toimintamenoihin kohdistetaan 150 milj. euron vuotuinen säästö aiempien päätösten lisäksi.
 - Ministeriöt valmistelevat hallinnonalansa virastojen tehtävien ja velvoitteiden keventämisen osana valmisteluissa olevia tuottavuusohjelmia.
 - Oikeusministeriön, sisäministeriön ja puolustusministeriön hallinnonaloilla säästö on 0,81 % ja muilla hallinnonaloilla 3,58 % toimintamenoista.
- Puretaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita osana käynnissä olevaa valmistelua (–100 milj. euroa).
- Alennetaan mm. yleishyödyllisten yhteisöjen valtionavustusten tasoa (–76 milj. euroa).

Hyvinvointialueisiin kohdistuvat uudet säästöt

- Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoitusta lasketaan
 - 0,65 (vuonna 2028: 0,7) → 0,6
 - Säästö aluksi 45 milj. euroa ja vuodesta 2028 alkaen -119 milj. euroa
- Perusterveydenhoidossa hoitotakuu 3 kk ja suun terveydenhuollossa 6 kk (-130 milj. euroa)
- Valmisteilla olevan vammaispalvelulain soveltamisalan ja vaikutusarvioiden tarkentuminen (-60–70 milj. euroa)
- Asiakasmaksujen korotus (100 milj. euroa, lisäksi jatkossa HVA-indeksikorotus vuosittain)
- Sosiaalihuollon palveluvalikoiman rajaaminen (-100 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen)
- Erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman rajaaminen (asteittain -70 milj. euroa)

Sairaalaverkkouudistukselle korvaavat toimet

- Toteutetaan sairaalaverkkouudistuksen vaihe 1, joka koskee perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yöpäivystyksiä.
 - Uudistuksella pyritään tasapainottamaan julkisia menoja sekä osaltaan vastaamaan terveydenhuollon henkilöstöpulaan.
- Hallitus päätti hylätä sairaalaverkkouudistuksen työryhmäesityksen seuraavat vaiheet.
 - Sen sijaan linjattiin 75 milj. euron korvaavista toimista.
- Sosiaali- ja terveysministeriö viestii ratkaisusta tarkemmin.

Koulutus ja opiskelijoiden etuudet

- Ammatillisen koulutuksen rahoitus (–100 milj. euroa)
 - Vähennys kohdistetaan toisen asteen ammatillisen perustutkinnon tai korkeamman asteen tutkinnon suorittaneisiin, ei peruskoulun päättäviin tai vailla ammatillista perustutkintoa oleviin
- Opiskelijat palautetaan opintotuen asumislisän piiriin (vaikutus kasvaa asteittain –57 milj. euroa)
- Maksuton oppimateriaali rajataan siihen vuoteen, jolloin opiskelija täyttää 18 vuotta (–12 milj. euroa)

Sosiaaliturvaetuudet (tarvittaessa kanavointi)

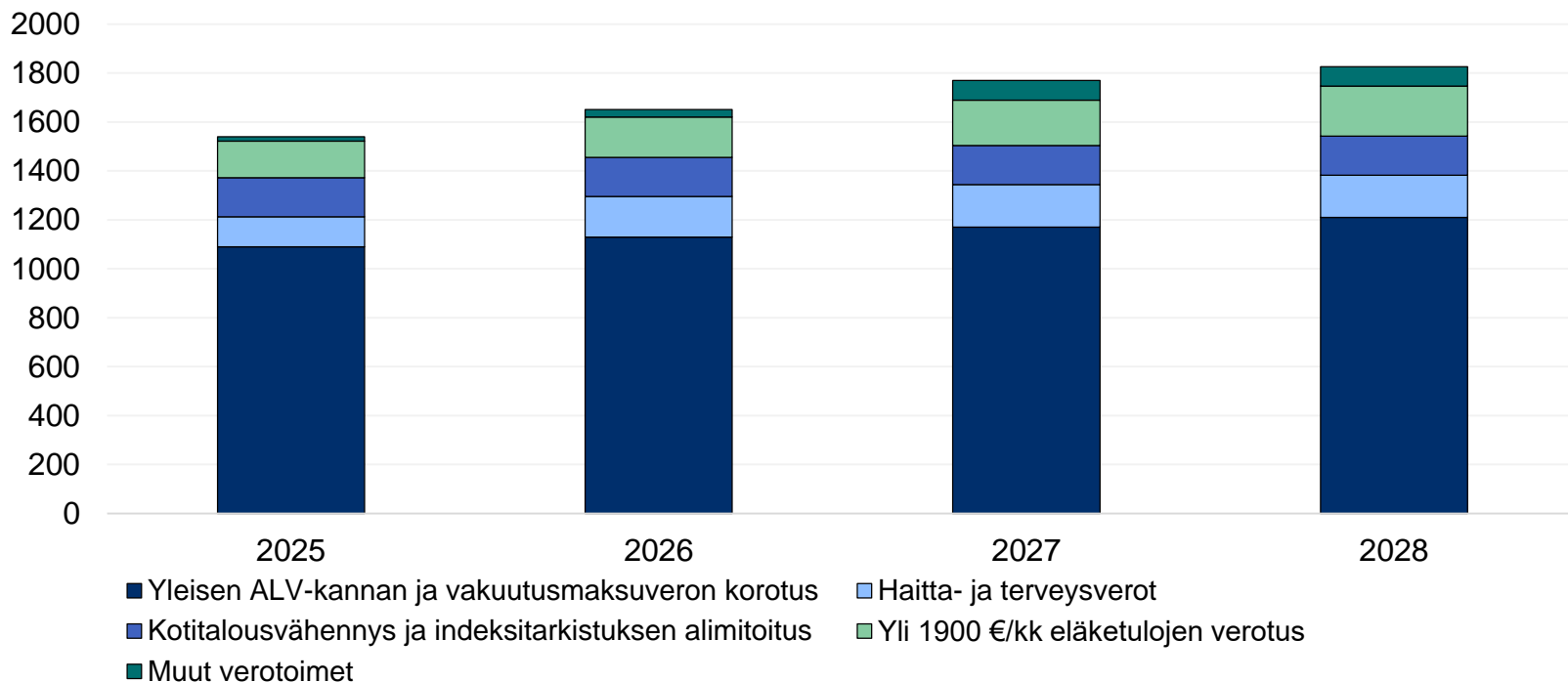
- Muutetaan sairauspäivärahan laskentaperusteita (–60 milj. euroa), painotetaan ylempiin tuloluokkiin.
- Lääkekorvausten alkuomavastuuta korotetaan 50 eurosta 70 euroon ja sidotaan indeksiin (säästö 20–25 milj. euroa). Vuosiomavastuun jaksotus jatkovalmistelussa.
- Luovutaan työttömyysturvan aktiiviajan korotusosista (–24 milj. euroa), sovittu jo hallitusohjelmassa.
- Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikäraja 16 v. → 18 v. (vaikutus nousee asteittain –46 milj. euroa)
- Lopetetaan ulkomaille maksettavat kansaneläkkeet (–38 milj. euroa).
- Eläkkeensaajien asumistuen vähennykset kohdentuen varakkaimpiin etuudensaajiin (–25 milj. euroa/vuosi.)

Poimintoja muista säästöistä (jo hallitusohjelmassa päätettyjen lisäksi)

- Varsinainen kehitysyhteistyö (–50 milj. euroa)
- Kotoutumiskorvaukset: toimeentulotukimenojen korvausaika kunnille 3 v. → 1 v. sekä laskennallisen osan tarkistus, yht. 63 milj. euroa vuoden 2025 tasolla
- Yritystuet: Business Finlandin avustusvaltuudet (–20 milj. euroa), väylämaksujen palauttaminen täysimääräisiksi (36 milj. euroa, lisätulo)
- Lääkkeiden viitehintajärjestelmään kohdistuvat muutokset (–30 milj. euroa)
- Vähennetään Valtion asuntorahaston erityisryhmien investointiavustuksia (–28 milj. euroa)
- Aiemmin päätettyjen säästötoimien aikaistuksia –175 milj. euroa vuonna 2025 ja –155 milj. euroa vuonna 2026 (mm. kehitysyhteistyö, toimintamenot ja valtionavustukset)

Verotoimien kohdentuminen

milj. euroa, ei sisällä dynaamisia vaikutuksia

Verotuksen lisäsopeutustoimet (1/2)

Staattinen vuositason vaikutus vuonna 2028, kaikki veronsaajat

- Yleisen alv-kannan ja vakuutusmaksuverokannan korotus 25,5 prosenttiin (1,2 mrd. euroa)
 - Esim. Unkarissa yleinen alv-kanta 27 % sekä Ruotsissa ja Tanskassa 25 %
- Eläketulon (väh. 23 000 euroa vuodessa) verotuksen kiristäminen (noin 200 milj. euroa).
 - Veronkorotuksen alapuolelle jää noin puolet eläkeläisistä.
- Ansiotuloverotuksen indeksitarkistuksen tekemättä jättäminen asteikon kahden ylimmän tuloluokan (yli 88 200 euroa / vuosi) osalta vuonna 2025 (60 milj. euroa)
- Vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuen poisto (40 milj. euroa)
- Kotitalousvähennyksen supistaminen (100 milj. euroa)
- Työnantajan koulutusvähennyksen poistaminen (14 milj. euroa)

Verotuksen lisäsopeustoimet (2/2)

Vuositason vaikutus vuonna 2028, kaikki veronsaajat

- Korotetaan haitta- ja terveystuloja:
 - Makeisten alv-kannan korotus 14 % → 25,5 % (85 milj. euroa)
 - Tupakkaveron lisäkorotus (44 milj. euroa)
 - Virvoitusjuomaveron lisäkorotus (27 milj. euroa)
 - Väkevien juomien alkoholiveron sitominen indeksiin (16 milj. euroa)
- Sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoverojen korotus (46 milj. euroa). Lisäksi jatketaan täyssähköisten työsuhdeautojen verotukea 4 vuodella (-26 milj. euroa).
- Matkailuautojen autoverotuen supistaminen (15 milj. euroa)
- Kaivosmineraaliveron lisäkorotus (5 milj. euroa)

Uusilla kasvutoimilla pyritään kääntämään heikentynyttä kasvu- ja investointinäköymää

- Suurten puhtaan siirtymän investointien verohyvitys
 - Alustavasti hyvitys 20 % hankkeen arvosta, enintään 150 milj. euroa hanketta kohden
 - Tuen myöntämistä koskeva päätös tulee olla tehtynä 31.12.2025, hyvitys yhteisöverosta aikaisintaan vuodesta 2028 alkaen
- Valtion yhdistetyn pääomasijoitusyhtiöön yht. 300 milj. euron sijoitus, tavoitellaan yksityisen rahan kanssa noin 900 miljoonan kokonaisuutta kasvuyrityksille
- Fingridin ja Gasgridin investointikyvystä huolehtiminen
 - Varmistetaan etteivät verkot muodostu investointien pullonkaulaksi
- Raskaan liikenteen ammattidiesel otetaan käyttöön, kun EU:n uusi polttoaineen jakelijoiden päästökauppa tulee voimaan vuonna 2027

T&K-rahoituksen kokonaisuus tukee kasvua

- Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen (T&K) tulee rahoituslain mukaisesti kasvaa vuosittain noin 280 milj. euroa
- Nyt tehdyillä päätöksillä vuonna 2025 T&K-panostuksia lisätään 194 milj. euroa ja vuonna 2028 pysyvät T&K-rahoituksen lisäykset ovat yhteensä 504 milj. euroa
 - Kaikkea lain vaatimaa vuosittaista lisäystä ei kohdenneta, vaan päätetään myöhemmin
- Business Finlandin ja Suomen Akatemian valtuuksia korotetaan merkittävästi
 - Kohdennus yritysten T&K-toiminnan sekä yritysten ja tutkijoiden yhteistyön tukemiseen
 - Myös erilaisten tutkimusinfrastruktuurien rahoitusta lisätään
- LUMI-supertietokoneen korvaajan hankintaan varaudutaan yhteensä 250 milj. eurolla
- Tutkimuslaitosten määräaikaiseen post doc -ohjelmaan kohdennetaan yhteensä 40 milj. euroa
- Lisätään T&K-hankkeiden EU-vastinrahoitusta korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille

Uusia panostuksia

- Lasten ja nuorten hyvinvointi (5 milj. euroa)
 - Lastensuojelu, mielenterveyden chat-palvelu, oppilaitosnuorisotyö, ensi- ja turvakodit sekä nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisy
 - Lisäksi kertaluontoisesti koulukiusaamisen ehkäisyyn 5 milj. euroa
- Lahjoitusvähennyksen laajennus yksityishenkilöiden lahjoitukseen nuoriso-, liikunta-, urheilu- ja lapsijärjestöille (verotulojen vähenemä 15 milj. euroa)
- Aikuiskoulutustuen korvaava järjestelmä erityisesti erityisopettajien ja sairaanhoitajien koulutustarpeisiin (10 milj. euroa)
- Maatalous-, elintarvike- ja biotaloussektorin huoltovarmuus (mm. turve), vienninedistäminen ja arvonnisan kehittäminen (10 milj. euroa)
- Maahanmuuttajataustaisten naisten työllistymisen edellytyksiä parannetaan (5 milj. euroa)

Rahastotalouden säästöt kanavoidaan velkaantumisen vähentämiseen noin 1 mrd. euroa

- Hallituksen säästötoimien kanavointi vuoden 2025 osalta toteutetaan budjettiriihen (19.9.2023) pöytäkirjamerkintöjen tavoitteiden mukaisesti.
- Kanavointiratkaisussa:
 - Työttömyysvakuutusmaksujen annetaan muuttua normaaliksi.
 - Työnantajien osuus kanavoinnista toteutetaan kiristämällä työnantajien sairausvakuutusmaksuja, jolloin palkansaajien vakuutusmaksu vastaavasti alenee.
 - Palkansaajien osuus kanavoidaan kiristämällä palkansaajien sairaanhoitomaksua.
- Kanavoitava kokonaissumma mitoitetaan siten, että aiempien ja nyt päätettävien toimien vaikutukset (ml. tarkentuneet vaikutusarviot) tulevat kokonaisuudessaan tukemaan velkaantumiskehityksen taittamista.

Kuntien peruspalveluiden rahoitus turvataan

- Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta lisätään pysyvästi 277 milj. eurolla vuodesta 2025 lähtien.
 - Tarkoituksena pehmentää viime syksynä päivittyneen sote-siirtolaskelman aiheuttamia vaikutuksia kuntatalouteen.
 - Lisäyksellä turvataan rahoitus kuntien tärkeille peruspalveluille, kuten koulutukselle ja varhaiskasvatukselle.
- Lisäksi kuntien verotuloja kasvatetaan poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä.
 - Muutos kasvattaa kuntien verotuloja, selkeyttää verojärjestelmää ja parantaa kunnallisveroprosentin todellista tuottoa.
 - Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti.

Mitä seuraavaksi?

- Julkisen talouden suunnitelma käsitellään valtioneuvostossa torstaina 25. huhtikuuta.
- Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025–2028 julkaistaan kokonaisuudessa osoitteessa vm.fi/valtion-talouden-kehukset.
- Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus julkaistaan samana päivänä julkisen talouden suunnitelman kanssa.